Č.j. S 87/99-220/3007 V Brně dne 22.11.1999

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 87/99-220, zahájeném dne 16.8.1999 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., na návrh účastníka řízení, jímž je společnost AGROCREDIT, a.s., se sídlem Čechyňská 14a, Brno, IČO 25542524, právně zastoupená na základě plné moci ze dne 18.8.1999 Mgr. Romanem Kezniklem, advokátem, advokátní kancelář - Vrbka, Štětina, Keznikl – sdružení advokátů, se sídlem Jánská 1/3, Brno, ve věci udělení povolení ke spojení podniků AGROCREDIT, a.s., se sídlem Čechyňská 14a, Brno, IČO 25542524, a MILO SUROVÁRNY, a.s., se sídlem Olomouc, Hamerská 50, IČO 25827545, ve smyslu § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění uvedených změn a doplňků, vydává jako orgán příslušný dle § 11 odst. 1 písm. a) téhož zákona toto

r o z h o d n u t í :

Spojení podniků, k němuž došlo ve smyslu § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., tím, že společnost AGROCREDIT, a.s., se sídlem Čechyňská 14a, Brno, IČO 25542524, na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů uzavřené dne 19.7.1999 se společností MILO Olomouc, a.s, se sídlem Šantova 14, Olomouc, IČO 45192421, jako prodávajícím, nabyla 100 % akcií společnosti MILO SUROVÁRNY, a.s., se sídlem Olomouc, Hamerská 50, IČO 25827545 a získala tak nad touto společností kontrolu, se dle § 8a odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. **povoluje**
s následujícími omezeními a závazky nezbytnými pro ochranu hospodářské soutěže:

Společnosti AGROCREDIT, a.s., se sídlem Čechyňská 14a, Brno, IČO 25542524, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže stanoví:

1. umožnit třetím subjektům v případě jejich požadavku
   a) poskytnutí služby lisování řepkového semene ve výrobních kapacitách společnosti MILO SUROVÁRNY, a.s., případně i společnosti SETUZA a.s. (IČO 46708707), v úhrnném objemu do 20 tisíc tun semene řepky ročně, za podmínek v době plnění na tuzemském trhu obvyklých,
   b) poskytnutí služby rafinace surových rostlinných olejů ve výrobních kapacitách společnosti MILO SUROVÁRNY, a.s., případně i společnosti SETUZA a.s., v úhrnném objemu do 12 tisíc tun surového rostlinného oleje ročně, za podmínek v době plnění na tuzemském trhu obvyklých,

a to po dobu 3 let od právní moci tohoto rozhodnutí.

2. Vyrozumět ve lhůtě do 20 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí písemně všechny odběratele odebírající dosud uvedené služby od společnosti MILO SUROVÁRNY, a.s. a společnosti SETUZA a.s., o možnosti poskytnutí těchto služeb s uvedením lhůty pro uplatnění jejich požadavků – která činí nejméně 6 měsíců před požadovaným plněním.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) obdržel dne 16.8.1999 žádost společnosti AGROCREDIT, a.s., se sídlem Čechyňská 14a, Brno, IČO 25542524 (dále jen „Agrocredit“) o udělení povolení ke spojení podniků dle § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“). Ke spojení podniků došlo tím, že Agrocredit na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů uzavřené dne 19.7.1999 se společností MILO Olomouc, a.s., se sídlem Šantova 14, Olomouc, IČO: 45192421, jako prodávajícím, nabyl 1 180 ks akcií společnosti MILO SUROVÁRNY, a.s., se sídlem Olomouc, Hamerská 50, IČO 25827545 (dále jen „Surovárny“), které představují 100 % základního jmění této společnosti, čímž získal nad touto společností kontrolu.

V průběhu správního řízení byla předložena plná moc k zastupování společnosti Agrocredit, vystavená pro Mgr. Romana Keznikla, advokáta advokátní kanceláře - Vrbka, Štětina, Keznikl – sdružení advokátů, se sídlem Jánská 1/3, Brno (strana 13 spisu), ke dni vydání rozhodnutí se změnou sídla na adresu Štefánikova 12, Brno.

Správní řízení bylo opakovaně přerušeno, jednak z důvodu odstranění nedostatků podání a dále na žádost účastníka řízení z důvodu časové náročnosti zpracování údajů vyžádaných úřadem k posouzení spojení podniků.

V průběhu správního řízení prodloužil předseda úřadu ve smyslu § 49 odst. 2 správního řádu lhůtu k vydání rozhodnutí ve věci, a to do 22.11.1999 z důvodu potřeby doplnění informací o majoritním akcionáři společnosti Českomoravská finanční a leasingová a.s., která je mateřskou společností Agrocreditu. Tímto akcionářem je nizozemská společnost Maitland Holdings B.V.

Při posuzování spojení podniků úřad vycházel z následujících podkladů: návrh na zahájení správního řízení, plná moc k zastupování účastníka řízení, doklad o zaplacení správního poplatku, informace o spojovaných společnostech a společnostech ve skupině spojeného podniku, výpisy z obchodního rejstříku spojovaných společností, Smlouva o úplatném převodu cenných papírů ze dne 19.7.1999 (dále jen „Smlouva“), uzavřená mezi Agrocreditem a MILO Olomouc, a.s., stanovy společností Agrocredit, Surovárny, SETUZA a.s., a Českomoravská finanční a leasingová, a.s., jakož i další podklady k posouzení kapitálového a personálního propojení podniků ve skupině spojeného podniku a rovněž ve vztahu ke společnostem mimo tuto skupinu, výroční zprávy společností nacházejících se ve skupině spojeného podniku, údaje pro vymezení relevantního trhu a postavení spojovaných podniků na tomto trhu, pro posouzení vlivů spojení na dalších trzích a hospodářské výhody spojení. Dále informace od Ministerstva zemědělství ČR – odboru potravinářské výroby, týkající se jednotlivých výrobkových trhů, včetně opatření na ochranu domácího trhu a regulace dovozu a vývozu výrobků, informace Generálního ředitelství cel o celních opatřeních na dovoz a vývoz daných výrobků. Při posouzení zastupitelnosti jednotlivých druhů rafinovaných rostlinných olejů úřad využil informací Výzkumného ústavu potravinářského. Dále informace

o možných dopadech spojení od konkurentů spojovaných společností, od odběratelů – zejména obchodních řetězců a též od dodavatelů řepky. V rámci zjišťování údajů o společnosti Maitland Holdings B.V. byly získány ve spolupráci s nizozemským antimonopolním úřadem (Netherlands Competition Authority) výpisy z registru společností holdingu, informace o předmětu jeho činnosti a o vlastnické struktuře.

Podstata posuzovaného spojení podniků:

Účastník řízení – Agrocredit, je 100 % dceřinnou společností společnosti Českomoravská finanční a leasingová, a.s., se sídlem Brno, Šumavská 15, IČO 25541889 (dále jen „ČMFL“). Do této skupiny patří společnost SETUZA a.s., se sídlem Ústí nad Labem, Žukovova 100, IČO 46708707 (dále jen „Setuza“), v níž Agrocredit drží akcie ve výši 49,92 % podílu na základním jmění této společnosti a z hlediska zákona vykonává nad touto společností kontrolu (viz dále). Na základě Smlouvy došlo k připojení společnosti Surovárny, která se dosud nacházela ve skupině podniků, kontrolovaných společností První západočeská společnost pro kapitálový trh, a.s., do skupiny kontrolované ČMFL. Surovárny jsou významným konkurentem Setuzy na několika výrobkových trzích a spojením Surováren s Agrocreditem došlo k propojení dvou největších tuzemských výrobců (Setuzy a Surováren) surového řepkového oleje, rafinovaných rostlinných olejů a řepkového šrotu, kteří jsou současně největšími tuzemskými odběrateli řepkového semene. Předmětem tohoto správního řízení je posouzení dopadů tohoto spojení podniků na tuzemský trh a rozhodnutí, zda účastníkovi řízení úřad udělí povolení vykonávat kontrolu nad Surovárnami (a ovládat tak dva největší tuzemské výrobce uvedených výrobků), příp. za jakých omezení nezbytných pro ochranu hospodářské soutěže.

Charakteristika spojovaných subjektů, majetkové a personální propojení:

Společnost **Agrocredit** vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 21. října 1998. Předmětem podnikání této společnosti finanční leasing a zprostředkovatelská činnost. Kromě majetkové účasti ve společnosti v Setuze. nemá Agrocredit majetkový podíl v žádném jiném podnikatelském subjektu v ČR. Jediným akcionářem Agrocreditu je ČMFL.

ČMFL vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 15.10.1999; předmětem činnosti je finanční leasing. Jejími akcionáři jsou Maitland Holdings B.V., se sídlem Locatellikade 1, Parnassustrn 1076 AZ Amsterdam, Nizozemské království, která drží 51,72 % podílu na základním jmění ČMFL, a dále Setuza, která drží akcie ve výši 48,28 % podílu na základním jmění ČMFL. ČMFL drží 100 % akcií v Agrocreditu a kromě této majetkové účasti nemá majetkový podíl v žádném jiném podnikatelském subjektu v ČR.

Ze stanov ČMFL úřad ověřil, že valná hromada společnosti je způsobilá se usnášet, jsou-li přítomni akcionáři, kteří mají akcie s jmenovitou hodnotou úhrnem více než 67 % základního jmění společnosti. Valná hromada rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů (kromě případů, kdy je dle stanov či obchodního zákoníku k rozhodování potřeba kvalifikovaná většina - list č. 194 spisu). Z uvedeného vyplývá, že společnost Maitland Holdings B.V., která drží ve společnosti ČMFL 51,72 % akcií, vykonává ve smyslu zákona nad společností ČMFL kontrolu.

Maitland Holdings B.V. je součástí holdingu nizozemských investičních společností. Předmětem podnikání této společnosti jsou služby spojené s investováním, finančnictvím a administrativou, sama žádné výrobky nevyrábí ani na trh nedodává. Dle sdělení nizozemského antimonopolního úřadu tato společnost ani její majoritní vlastník nepůsobí na žádném z dále uvedených výrobkových trhů.

Setuza vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 7. května 1992. Jejími akcionáři jsou Agrocredit, který drží akcie ve výši 49,92 % základního jmění společnosti, dalšími akcionáři jsou Fond národního majetku České republiky (21,17 %) a Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (drží podíl ve výši 17,13 %). O zbývající podíl akcií (tj. 11,78 %) se dělí více drobných akcionářů. Dle stanov Setuzy úřad ověřil, že valná hromada je schopna se usnášet, jsou-li přítomni akcionáři, jejichž úhrn jmenovité hodnoty akcií přesahuje 30 % základního jmění společnosti. Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných akcionářů (pokud zákon nestanoví jinak). Z uvedeného vyplývá, že Agrocredit vykonává ve smyslu zákona nad Setuzou přímou kontrolu.

Hlavním předmětem podnikání Setuzy je především výroba olejů a tuků (rafinované rostlinné oleje, margaríny, ztužené tuky), mýdla, pracích prášků, kosmetických výrobků - zubních past, kolínské vody.

Kromě výše uvedeného majetkového podílu v ČMFL má Setuza majetkový podíl v následujících podnikatelských subjektech:

- SETUZA spol. s r.o. Havířov (v níž Setuza drží 50 % obchodního podílu), jejímž předmětem podnikání je obstaravatelská činnost, zprostředkovatelská činnost, koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, pronájem motorových vozidel, pronájem nebytových, bytových prostor a nemovitostí.
- Volejbalový klub – Ústí nad Labem, s.r.o. (50 %), jejímž předmětem podnikání je mj. reklamní činnost a provozování sportovních aktivit.
- OLEASPOL akciová společnost (29,67 %), jejímž předmětem podnikání je koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej.
- Setuza Hungary (100 %), Setuza Poland (100 %), Setuza Bratislava (80 %) – jedná se o zahraniční společnosti, jejichž předmětem podnikání je koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej. Prostřednictvím těchto společností Setuza dodává své výrobky na zahraniční trhy.

Společnost **Surovárny** se nacházela před spojením podniků ve skupině podniků kontrolovaných mateřskou společností – První západočeská společnost pro kapitálový trh, a.s. Tato mateřská společnost vykonávala prostřednictvím společností SEC LEASING, a.s., MILO HOLDING, a.s. a MILO Olomouc, a.s. nepřímou kontrolu nad Surovárnami. U společnosti MILO HOLDING, a.s. byly soustředěny obchodní činnosti, a to kompletně nákup surovin, prodej potravinářského zboží včetně marketingu a logistiky, které zajišťovala pro svou dceřinnou společnost MILO Olomouc, a.s. (u níž je MILO HOLDING, a.s. majoritním akcionářem).

Společnost Surovárny vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku teprve dne 6. ledna 1999. Zakladatelem a jediným akcionářem Surováren byla společnost MILO Olomouc, a.s., která vložila do Surováren nemovitý majetek a rovněž výrobní zařízení a technologii pro zpracování olejnin (prakticky svůj dřívější výrobní závod Surovárna), a to zařízení pro lisování olejnatého semene a dále rafinérii pro výrobu rafinovaných rostlinných olejů, dále výrobní linku na výrobu suroviny pro bionafru – methylesteru řepkového oleje - a výrobní zařízení pro mazací oleje. V MILO Olomouc, a.s. nezůstala žádná část výrobních zařízení pro zpracování olejnin, ponechala si jen jednu rafinerii (z původních dvou) s max. roční kapacitou 50 tis. tun oleje. Těžištěm výroby Surováren zahájené v tomto roce je výroba surového řepkového oleje, rafinovaného rostlinného oleje, řepkového šrotu a methylesteru řepkového oleje (tj. suroviny nezbytné pro výrobu bionafty).

Surovárny nemají majetkový podíl v žádném jiném podnikatelském subjektu v ČR.

MILO Olomouc, a.s. se mimo jiné zabývala výrobou tuků, olejů, mýdla, kosmetických přípravků, suroviny pro bionaftu a dalších výrobků. Tato společnost byla do vzniku Surováren konkurentem Setuzy na řadě výrobkových trhů a mezi oběma společnostmi probíhala intenzivní hospodářská soutěž. Špatná hospodářská situace a finanční problémy MILO HOLDING, a.s. vedly k problémům se zajištěním výroby v MILO Olomouc, a.s. (zejm. vlivem nedostatku kapitálu na nákup vstupní suroviny – řepkového semene) a k růstu závazků vůči této výrobní společnosti. Zmíněná nepříznivá hospodářská situace se projevila i v poklesu výroby MILO Olomouc, a.s. v r. 1998. V květnu 1999 byl podán vůči MILO HOLDING, a.s. návrh na zahájení konkursního řízení.

Vložení výrobních kapacit MILO Olomouc, a.s. do nově založených Surováren a následný úplatný převod akcií Surováren na Agrocredit vedl ke zpětvzetí návrhu na zahájení konkursního řízení.

Současně úřad ověřil, že neexistuje kapitálové či personální propojení společností skupiny ČMFL na skupinu kontrolovanou První západočeskou společností pro kapitálový trh, a.s., či na další společnosti, konkurující Setuze a Surovárnám.

Vzhledem k tomu, že ČMFL a Agrocredit nedodávají na trh žádné výrobky a podstatou správního řízení je posouzení dopadů spojení dvou tuzemských konkurentů Setuzy a Surováren (k němuž v důsledku nákupu akcií Agrocreditem dochází), je v další části tohoto rozhodnutí termínem „spojený podnik“ označováno propojení Setuzy a Surováren pod společným vlastníkem (jímž je Agrocredit).

Relevantní trh:

Relevantním trhem je prostorový a časový střet nabídky a poptávky zboží, které je schopno uspokojit určitou, konkrétní potřebu spotřebitele.

Analýza relevantního trhu je založena na samostatném posouzení tří aspektů - výrobkového, geografického a časového.

Výrobkový trh zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich vlastnostem, ceně nebo zamýšlenému způsobu použití.

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovanost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Při posuzování uvedeného spojení podniků úřad odhlédl od výrobkových trhů spadajících do oblasti chemické výroby, na kterých působí z uvedených podniků pouze Setuza, a to výrobkových trhů mýdla, zubních past, pracích prášků, kolínských vod (přestože na trhu zubních past podíl Setuzy na celkovém obratu trhu daného zboží převyšoval 30%). Uvedené výrobkové trhy považuje úřad v daném spojení podniků za značně vzdálené ve vztahu k výrobkovým trhům, u nichž dochází spojením podniků ke koncentraci v horizontální úrovni. Spojením podniků nedojde u výrobkových trhů z oblasti chemické výroby ke změnám, neboť Surovárny se na výrobkových trzích z oblasti chemie hospodářské soutěže neúčastní.

V řízení se úřad zaměřil na posouzení dopadů spojení na těch výrobkových trzích, na nichž si Setuza a Surovárny konkurují, a na posouzení účinků spojení na další trhy (zejména na trh dodávek řepky olejné, která je převažující vstupní surovinou pro výrobu v obou podnicích).

Pokud jsou v rozhodnutí dále zmiňovány údaje společnosti MILO Olomouc, a.s., jde o výrobu, která od 6.1.1999 přešla do nově založené společnosti Surovárny.

Zjištěné skutečnosti:

Setuza a Surovárny (do jejího založení to byla MILO Olomouc, a.s. - viz výše) jsou největší tuzemští zpracovatelé olejnin, zejména řepkového semene. Obě společnosti vlastní výrobní zařízení pro vylisování semene olejnin, kde výstupním produktem je surový olej a vylisovaný šrot (dále jen „lisovna“) – Setuza o maximální zpracovatelské kapacitě cca 220 tis. tun řepky ročně, Surovárny o max. kapacitě cca 225 tis. tun řepky ročně. Dále obě společnosti vlastní rafinérie, ve které jsou rafinací surového oleje vyráběny rafinované rostlinné oleje. Výrobní kapacita rafinérie Setuzy činí cca 80 tis. tun surového oleje, u Surováren cca 105 tis. tun oleje ročně. Surovárny rovněž vlastní esterifikační zařízení pro výrobu methylesteru řepkového oleje, potřebného pro výrobu bionafty.

Vstupní surovinou pro vylisování oleje jsou olejnaté plodiny – např. řepka olejná, slunečnice, sója, atd. Převažující a také tradiční vstupní surovinou tuzemských zpracovatelů olejnin je řepka olejná, pro jejíž pěstování jsou v České republice a v dalších středoevropských státech nejvhodnější klimatické podmínky. V mnohem menší míře se v České republice zpracovává semeno slunečnice, která je pěstována jen v jižních oblastech republiky a zejména je dovážena ze zahraničí (Slovensko, Maďarsko, balkánské země). Ostatní olejniny se v tuzemsku prakticky nezpracovávají, neboť vstupní suroviny se musí dovážet ze zahraničí.

Řepka olejná je produkována zemědělskými prvovýrobci, kteří však v naprosté většině případů nemají dostatečné skladovací prostory pro úpravu a následné uskladnění řepky. Pěstitelé nedodávají řepku přímo zpracovatelům, nýbrž obchodním organizacím, mezi kterými jsou významně zastoupeny dřívější tradiční organizace zemědělského zásobování a nákupu, tzv. podniky ZZN, které disponují potřebnými skladovacími prostorami a mají rovněž zkušenosti s úpravou a skladováním suroviny, aby nedocházelo k jejímu znehodnocení. Dodávky řepky na trh jsou provázeny určitými specifiky vztahujícími se ke kooperaci producentů a odběratelů řepky. Obchodní společnosti v rámci odběrů řepky její produkci často tzv. předfinancují dodávkami hnojiva a přípravků k ochraně rostlin. Vzhledem k obecně nepříznivé finanční situaci zemědělských prvovýrobců probíhá vedle uvedených způsobů obchodování rovněž směnný obchod formou vzájemného zápočtu pohledávek, kdy prvovýrobci podnikající jak v oblasti živočišné, tak rostlinné prvovýroby, odebírají od obchodních společností v průběhu roku krmné směsi a jejich část splácí dodávkou obilí a řepky. Tyto podmínky poskytované obchodními společnostmi by producentům řepky zpracovatelé mohli jen obtížně poskytovat. Z uvedených důvodů zpracovatelé řepku nakupují od obchodních organizací (které tuto olejninu i ostatní zemědělské výrobky dodávají k dalšímu využití na tuzemský trh, případně ji vyvážejí).

Obchodní společnosti mají zájem řepku dodávat nejen tuzemským zpracovatelům, ale rovněž ji vyvážet do zahraničí. Regulační roli v tomto případě plní Ministerstvo zemědělství ČR spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. Vývoz řepky (a stejně tak i vývoz řepkových šrotů, vznikajících v procesu lisování semene) podléhá licenčnímu řízení se stanoveným množstevním omezením formou neautomatických licencí (mezirezortní licenční komise rozhoduje o udělení licence včetně stanovení množství). Množstevní kvóty mohou být měněny podle situace na trhu. Např. v r. 1998 byly poskytnuty licence na vývoz semene řepky o celkovém objemu 77 093 tun, na vývoz řepkových šrotů ve výši 189 410 tun. Naproti tomu v r. 1999 byly licence pro vývoz obou komodit uvolněny a poskytovány bez množstevního omezení. K dotazu úřadu Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) uvedlo, že licenční

komise rozhodla stanovit pro 1. pololetí r. 2000 předběžný limit pro vývoz řepky ve výši 100 000 tun. Současně však MZe předpokládá, že vzhledem ke zvyšující se produkci řepkového semene (pozn. pěstební plochy se dále zvyšují, osevní plocha ozimé řepky zasetá v roce 1999 je podle odhadu historicky největší), která výrazně převyšuje možnosti domácího zpracovatelského průmyslu, nebude vývoz v budoucnu omezován, resp. dojde k vyjmutí položky z licenčního režimu.

U této vstupní suroviny tedy nabídka převažuje nad poptávkou tuzemských zpracovatelů i nad jejich kapacitními možnostmi a vzhledem k tomu, že se očekává pokračování tohoto trendu produkce, je předpoklad dostatečného pokrytí tuzemské spotřeby i v případě plného využití domácích zpracovatelských kapacit. Pokud jde o dovoz, jsou pro semeno řepky olejné stanoveny vysoké celní sazby, a to 72,7 % všeobecná celní sazba, 62,1 % smluvní sazba, což prakticky znemožňuje řepku do ČR dovážet (pozn. pouze u semene řepky určeného k setí je nižší – od 11,8 % do 13% na tunu).

Lisováním semene řepky olejné se vyrábí surový řepkový olej, který je dále zpracováván. Vedlejším produktem, který vzniká při lisování řepkového semene, jsou řepkové šroty (označované též jako řepkové pokrutiny), které jsou používány jako součást krmných směsí, neboť obsahují bílkovinné složky a vzhledem k obsahu zbytkového oleje mají rovněž energetický přínos. Setuza ani Surovárny samy krmné směsi nevyrábějí, dodávají však řepkové šroty na tuzemský trh buď přímo výrobcům krmných směsí nebo obchodním společnostem, které je nakupují za účelem dalšího prodeje.

Vzhledem k převisu nabídky řepkových šrotů nad poptávkou (tuzemská spotřeba je omezená) je značná část tuzemské produkce exportována (více než 50 %).

Celkový objem lisovací kapacity na tuzemském trhu činí max. cca 580 tis. tun řepky. V roce 1998 byl využit z 80 %. Největší objem lisovacích kapacit v ČR se nachází u Setuzy a Surováren, které společně disponují max. lisovací kapacitou o cca. 445 tis. tun řepky, což představuje cca 76 % objemu max. lisovací kapacity tuzemského trhu. Přitom objem lisovací kapacity těchto dvou podniků je vcelku srovnatelný. Dle údajů r. 1998 Setuza využila svou lisovací kapacitu cca na 95 %, v tom však zčásti poskytla službu lisování pro cizí subjekty (v objemu cca 10% své max. kapacity). MILO Olomouc, a.s. využila v uvedeném roce lisovací kapacitu (kterou později vložila do Surováren) na cca 73 %, v tom rovněž byla služba pro cizí subjekty (cca 9 % její max. kapacity). (Pozn. toto využití bylo poznamenáno poklesem výroby z výše popsaných důvodů.) Zbývající lisovací kapacity obhospodařuje cca 17 společností s výrazně menšími kapacitami lisoven; jde o drobné lisovny, z nichž kapacita je v rozmezí 2 tis. tun až do 25 tisíc tun řepky ročně. Celková kapacita konkurenčních lisoven, která zůstává na trhu mimo spojený podnik k dispozici činí max. 150 tis. tun (v r. 1998 byla využita z cca 57 %).

Surový řepkový olej (vedle šrotu výsledný produkt procesu lisování) Setuza i Surovárny jednak dál samy zpracovávají, jednak jej dodávají na tuzemský trh dalším výrobcům jako vstupní surovinu pro jejich výrobu. Odběrateli jsou jednak výrobci rafinovaných rostlinných olejů, kteří zpravidla nevlastní lisovnu, avšak vlastní rafinerii (případně si i rafinaci nechají provést za úplatu), dále výrobci methylesteru řepkového oleje (tj. suroviny potřebné pro výrobu bionafty).

Přestože v roce 1998 podíl Setuzy a Surováren (resp. MILO Olomouc, a.s.) u dodávek surového řepkového oleje nedosáhl 30 % celkovém obratu tohoto trhu, přihlédl úřad k tomu, že souhrnný podíl těchto dvou největších tuzemských producentů v roce 1997 velmi výrazně převyšoval 30% celkového obratu daného trhu a vývoj v průběhu I. pololetí 1999 (kdy společně převyšují 30 % celkového obratu) nasvědčuje, že tento trh je třeba považovat v tomto řízení za relevantní.

Methylester řepkového oleje (dále jen „MEŘO“) se vyrábí z řepkového oleje tzv. reesterifikací, což je v podstatě chemická reakce s metanolem. MEŘO je využíváno jako složka ekologického směsného paliva, tzv. bionafty. Bionafta se vyrábí smíšením MEŘO s vybranými ropnými produkty; jeho jakostní parametry jsou stanoveny v ČSN 65 6508 - minimální obsah MEŘO v poměru k ropným složkám musí činit 30 %.

Výrobní zařízení pro výrobu MEŘO vlastní ze skupiny spojeného podniku pouze Surovárny, Setuza tuto technologii nemá. Kromě toho na trhu MEŘO působí řada menších subjektů, zejména lisoven se střední a menší kapacitou, které se výrobou MEŘO rovněž zabývají. Výrazný podíl na celkovém obratu daného trhu představuje rovněž MEŘO dovážené ze zahraničí. Ač v r. 1997 činil podíl MILO Olomouc, a.s. na celkovém obratu dosahovaném na trhu MEŘO více než 30 %, v r. 1998 již zdaleka nedosáhl hranice 30 % na celkovém obratu tohoto trhu. Tento pokles nelze dle názoru úřadu spatřovat jen v nepříznivé hospodářské situaci společnosti; na trhu se začal uplatňovat vliv podpůrného programu MZe na pořizování technologie pro výrobu MEŘO a od r. 1999 i vliv finanční podpory takto pořízených technologií formou poskytování neinvestiční nenávratné dotace ve výši 3 000,- Kč na vyrobenou a prodanou tunu tohoto zboží. Tato podpora vede k rozšiřování počtu soutěžitelů, kteří se výrobou MEŘO zabývají. Trend rozvoje soutěžního prostředí na uvedeném trhu potvrzuje i podíl Surováren za I. pololetí 1999, který zdaleka nedosahuje hranice 30%.

Rafinací lze ze surového rostlinného oleje (řepkového, slunečnicového, sójového, olivového, příp. jejich směsí) vyrobit rafinovaný rostlinný olej, který je buď distribuován konečným spotřebitelům, nebo dále zpracováván v potravinářském průmyslu pro výrobu margarínu či ztužených tuků. Z hlediska účelu užití není odůvodněné, aby ztužené tuky a margaríny vytvářely samostatný výrobkový trh, neboť stupeň jejich zastupitelnosti s rostlinnými oleji je vysoký. (Stejný závěr učinila i Evropská komise (dále jen „EK“) ve svém rozhodnutí Case No. IV/M. 1126 – CARGILL/VANDEMOORTELE, kde rovněž posuzovala spojení výrobců rostlinných olejů a tuků.)

V průběhu správního řízení úřad ověřil, že spotřeba rafinovaných rostlinných olejů má na tuzemském trhu mírně stoupající tendenci. Zvyšuje se také v posledních letech podíl dovozu, přičemž v celkovém objemu dovozu jednotlivých druhů rafinovaných rostlinných olejů je nejvíce zastoupen sójový olej.

Rafinované rostlinné oleje jsou používány k přípravě jídel studené i teplé kuchyně (výroba salátových zálivek, majonéz apod. - smažení, fritování, pečení). Dle vyjádření Výzkumného ústavu potravinářského Praha se jednotlivé druhy rafinovaných rostlinných olejů z nutričního hlediska liší skladbou mastných kyselin. Slunečnicový olej má dietetické účinky a vysokou trvanlivost. Řepkový olej nedosahuje dietetických hodnot slunečnicového oleje, je však všestranně použitelný. Sójový olej je z dietetického hlediska rovněž vynikající, rychleji se však při tepelné úpravě přepaluje. Hlavní rozlišení rafinovaných rostlinných olejů však lze spatřovat v senzorických vlastnostech a stravovacích zvyklostech jednotlivých spotřebitelů.

Ke zjištění možné vzájemné zastupitelnosti a spotřebitelských preferencí při nákupu rostlinných olejů se úřad obrátil i na distributory rafinovaných rostlinných olejů. Ze získaných informací vyplynulo, že spotřebitelé při rozhodování o koupi oleje jednoznačně upřednostňují hledisko ceny. Tuzemský trh není rovněž charakteristický věrností spotřebitelů značce. Pouze malá část spotřebitelů při koupi oleje upřednostňuje určitý druh oleje (zejména slunečnicový a olivový). V případě jeho nedostupnosti by však využili olej jiný. Řepkové, slunečnicové či sójové oleje se pohybují v přibližně stejné cenové úrovni, naproti tomu olivové oleje jsou výrazně dražší; žádný tuzemský výrobce nelisuje olivový olej, lze ho získat pouze z dovozu.

Na základě zjištěných skutečností úřad konstatuje, že z důvodu ceny není možné olivové oleje považovat za zaměnitelné s ostatními druhy olejů. Vzhledem k tomu že ve výše

zmíněném rozhodnutí EK je olivový olej též uváděn jako nezastupitelný z hlediska ceny s ostatními druhy olejů, budou to zejména vyšší náklady na jeho výrobu, které výrazně zvyšují jeho cenu na trhu.

Rafinované rostlinné oleje z řepky, slunečnice, sóji či jejich směsi však lze z hlediska účelu užití, vlastností či ceny považovat za navzájem zaměnitelné.

Rafinační kapacitou v ČR disponuje pouze pět soutěžitelů a jejich maximální úhrnná kapacita činí 291 tis. tun zpracování surového oleje ročně. Největší objem rafinačních kapacit drží Setuza a Surovárny (celkem 185 tis. tun), což představuje cca 64 % celkového objemu rafinačních kapacit v ČR, přičemž kapacita Surováren je v porovnání se Setuzou vyšší. Kapacity 2 ostatních soutěžitelů jsou výrazně nižší (po cca 50 tis. tun oleje), poslední soutěžitel má jen nepoměrně menší kapacitu. Dle údajů r. 1998 Setuza využila tuto rafinační kapacitu cca na 61 %, v tom je zčásti zahrnuta služba rafinace pro cizí subjekty (v rozsahu cca 10% své max. kapacity). MILO Olomouc, a.s. využila v uvedeném roce rafinační kapacitu (jejíž část později vložila do Surováren) na cca 28 %, v tom rovněž poskytla službu rafinace pro cizí subjekty (cca 8 % své max. kapacity). (Pozn. rovněž toto využití bylo poznamenáno poklesem výroby z výše popsaných důvodů.) Celková maximální rafinační kapacita tuzemského trhu byla v r. 1998 využita na cca 52 %. Celková kapacita rafinerií tří konkurenčních subjektů, která zůstává na trhu k dispozici mimo spojený podnik, činí max. 106 tis. tun oleje.

Pro vymezení relevantního trhu a postavení spojovaných subjektů (dosavadních konkurentů) na tomto trhu nemohl úřad vycházet pouze z údajů za poslední uzavřený kalendářní rok, tj. rok 1998. Důvodem je skutečnost, že Surovárny v té době na trhu nepůsobily a údaje za MILO Olomouc, a.s. za uvedený rok by neodrážely objektivně její postavení na trhu, neboť z důvodů hospodářských problémů došlo v této společnosti k útlumu výroby. Úřad vzal proto v úvahu podpůrně údaje za rok 1997 a přihlédl i k vývoji za období I. pololetí 1999.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem byl relevantní trh pro účely posouzení spojení podniků vymezen z hlediska

- **výrobkového:** jako samostatné trhy, a to
    - trh surového řepkového oleje,
    - trh rafinovaných rostlinných olejů,
    - trh řepkových šrotů.

- **geografického:** jedná se o trh vymezený územím České republiky, neboť podmínky pro dodávky uvedených výrobků jsou na celém území ČR dostatečně homogenní.
- **časového:** jedná se o trh trvalý, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami uvedeného zboží.

Pozn. Obdobně postupovala při vymezení relevantního trhu z hlediska výrobkového EK v citovaném rozhodnutí, ve kterém se zabývala koncentrací dvou velkých zpracovatelů olejnin.

Postavení spojovaných subjektů na relevantním trhu:

Společnost Agrocredit se na uvedených výrobkových trzích hospodářské soutěže přímo neúčastní, působí však na nich jeho dceřinná společnost Setuza.

Na **trhu surového řepkového oleje** za r. 1998 Setuza ani MILO Olomouc, a.s. nedosahovaly podíl 30 % na celkovém obratu dosaženém na tomto trhu (a to ani souhrnně – viz útlum výroby v MILO Olomouc, a.s.). V roce 1997 však podíl MILO Olomouc, a.s. tuto hranici mírně převyšoval a podíl Setuzy byl nepatrně pod 30 % celkového obratu dosahovaného na daném trhu. V průběhu I. pololetí 1999 podíl Setuzy přesáhl 30 %, naopak podíl Surovárny byl pod 10 % celkového obratu. Na tomto trhu rovněž působí další tuzemští zpracovatelé olejnin, kteří vlastní lisovny. Jde sice o více soutěžitelů, avšak výrazně menších nežli každý ze spojovaných podniků (z hlediska kapacity lisovací technologie). Jejich souhrnný podíl na celkovém obratu dosahovaném na daném trhu zboží se v roce 1997 a 1998 pohyboval od 39 % do 44 % (v I. pololetí 1999 činil cca 40 %). Surový řepkový olej je také dovážen ze zahraničí, přičemž dovoz vykazuje vzrůstající tendenci.

Na **trhu rafinovaných rostlinných** olejů se v r. 1998 společnost Setuza pohybovala těsně na hranici 30 % podílu na celkovém obratu dosaženém na tomto trhu, společnost MILO Olomouc, a.s. naopak hranici 30 % výrazněji přesáhla. (V r. 1997 byla situace obdobná, podíl Setuzy byl mírně nižší, podíl MILO Olomouc, a.s. byl mírně vyšší.) V I. pololetí 1999 pak Setuza mírně přesáhla 30 % celkového obratu dosaženého na tomto trhu, podíl společnosti Surovárny ve stejném období byl nižší než 30 %. Na tuzemském trhu působí 3 další tuzemští výrobci rafinovaných rostlinných olejů (MILO Olomouc, a.s., Kosmos, a.s., SLOVMLÝN, spol. s r.o.), kteří vlastní rafinerie, avšak s nepoměrně menšími rafinačními kapacitami, nežli jsou kapacity spojovaných podniků a dále menší soutěžitelé, kteří si nechávají surový olej rafinovat za úplatu v rafinériích v tuzemsku či v zahraničí (např. HH Corporation). Souhrnný podíl ostatních tuzemských výrobců na celkovém obratu dosahovaném na uvedeném trhu činil v r. 1997 cca 17 %, v r. 1998 cca 10 %, v I. pololetí 1999 cca 25 %. Na tuzemském trhu působí rovněž řada dovozců, kteří do ČR dodávají rafinované rostlinné oleje zahraniční výroby. Podíl dovozu na celkovém obratu trhu daného zboží se ve sledovaném období mírně zvyšoval (od 15 do 21 %). Z celkového objemu dovozu převažuje v posledních letech sójový olej, na druhém místě je to slunečnicový olej a nejméně (cca 6 – 7% dovezeného objemu rostlinných olejů) se vozí rafinovaný řepkový olej.

Na trhu **řepkových šrotů** byl podíl jak Setuzy, tak i MILO Olomouc, a.s. v r. 1998 vyšší než 30 % celkového obratu dosahovaného na uvedeném trhu (obdobně v r. 1997). V I. pololetí 1999 pak podíl společnosti Setuza výrazně převýšil 30 % celkového obratu, podíl společnosti Surovárny byl výrazně pod hranicí 30 %. Řepkové šroty na tuzemský trh dodávají rovněž další tuzemští zpracovatelé olejnin (disponující lisovnami), v malém rozsahu je zastoupen i dovoz (podíl dovozu však v posledních letech nepřevýšil 10 % podílu na celkovém obratu tohoto trhu).

Posouzení dopadů spojení na hospodářskou soutěž na tuzemském trhu:

Pro posouzení dopadů posuzovaného spojení podniků se úřad zabýval podmínkami pro vstup dalších soutěžitelů na relevantní trh, příp. pro rozšíření kapacit technologie lisování a rafinace. Dále též, jaké podmínky platí pro dostupnost konkurenčních výrobků z dovozu, při vcelku omezených lisovacích a rafinačních kapacitách tuzemské konkurence stojící mimo spojený podnik.

1. Bariéry vstupu na trh:

Úřad ověřil, že vybudování technologie na zpracování olejnin (tj. lisovny a rafinérie) o kapacitě obdobné jakou mají Surovárny, by si vyžádalo investice ve výši přibližně 400-500

mil. Kč, přičemž časový horizont zahájení výroby by představoval cca 28-32 měsíců. Vybudování technologie o menší kapacitě (jakou disponují např. tuzemští konkurenti – zpracovávající kolem 20 tis. tun řepky) představuje investice cca 40 mil. Kč a dobu 12 měsíců pro uvedení do provozu. Soutěžitel, který má pouze lisovnu, zůstává buď jen na trhu surového řepkového oleje a řepkového šrotu, případně působí i na trhu rafinovaného rostlinného oleje, s využitím služby rafinace u jiného subjektu. Nemusí vynaložit takové pořizovací investice, je však limitován možnostmi volných rafinačních kapacit. Tímto způsobem lze produkovat jen omezené množství rafinovaného rostlinného oleje.

2. Podmínky pro vstup konkurenčních výrobků z dovozu:

V ČR se dle informací Generálního ředitelství cel uplatňují tři druhy celních sazeb – všeobecná, smluvní a preferenční. Dále platí smluvní celní kvóty. Jedná se o mezinárodní závazky vyplývající z dohody GATT, konkrétně z Uruguayského kola jednání, kde se ČR zavázala pro některé výrobky uplatňovat nižší celní sazbu v rámci tzv. kvóty, tj. v rámci stanoveného množství zboží. Celní kvóty umožňují dovážet toto množství zboží s nižší celní sazbou; pokud je kvóta otevřená, má dovozce nárok na sazbu platnou v rámci této kvóty, po vyčerpání množstevní kvóty se na zboží vztahuje smluvní sazba bez omezení množství zboží. Smluvní celní sazby a smluvní celní kvóty se vztahují na dovozy ze zemí, kterým ČR poskytuje doložku nejvyšších výhod. Kromě 10 zemí se jedná o všechny státy světa.

Dovoz surového řepkového oleje nepodléhá licenčnímu řízení, v tomto roce platí smluvní celní sazby ve výši 25,5 %; v rámci celní kvóty, která se vztahuje i na rafinovaný řepkový olej, platí celní sazba nižší 20 % (viz dále), pro dovozy z některých států jsou sjednány preferenční celní sazby bez množstevního omezení – Maďarsko 15 %, Polsko 10 %, Slovinsko 5 %.

Pro dovoz rafinovaného řepkového oleje je stanovena smluvní celní sazba 26,8 %, preferenční celní sazba bez množstevního omezení ve výši 20 % je sjednána s Maďarskem, Polskem.

Pro dovoz surového řepkového oleje a rafinovaného řepkového oleje je současně stanovena množstevní kvóta, která pro letošní rok činí 4 574 tun. V rámci této kvóty je stanovena pro obě komodity nižší celní sazba 20 %. V zásadě je však možné dovézt olej i nad stanovenou celní kvótu – v tomto případě je dovoz zpoplatňován smluvní celní sazbou (tedy 25,5 % u surového řepkového oleje a 26,8 % u rafinovaného řepkového oleje).

Pro dovoz rafinovaného slunečnicového oleje je stanovena celní kvóta ve výši 7 705 tun s celní sazbou ve výši 19 %; pro země EU je pak sjednána preferenční celní sazba ve výši 2 % bez množstevního omezení (dovozce musí prokázat, že zboží má původ v zemích EU), další preferenční sazby ve výši 20 % (bez množstevního omezení) platí pro Maďarsko a Polsko. Smluvní celní sazba na dovoz rafinovaného slunečnicového oleje z ostatních zemí činí 22,2 %.

Dovoz rafinovaného sójového oleje z rozvojových zemí, zemí EU, CEFTA, Litvy, Lotyšska a Estonska je možný bez cla.

Řepkové šroty je možno do ČR dovážet bez celního omezení.

Na základě těchto skutečností úřad posoudil dopady spojení podniků na hospodářskou soutěž takto:

- Na trhu surového řepkového oleje dochází spojením podniků k navýšení dominance na cca 45 - 50 % podílu na celkovém obratu trhu daného zboží. O zbývající podíl na trhu se dělí ostatní (avšak výrazně menší) tuzemští soutěžitelé (s úhrnným podílem kolísajícím kolem 40 %) a dále dovozci, přičemž významnějšímu uplatnění dovozu tohoto zboží

brání 20 % až 25,5 % celní sazba. Přesto se podíl dovozu v posledních letech zvyšuje. Tato koncentrace je provázena rovněž významnou koncentrací výrobních kapacit pro lisování (spojený podnik bude disponovat cca 75 % celkového objemu lisovacích kapacit v ČR). Vstup nových menších soutěžitelů není provázen významnou investiční bariérou, pokud bude pořizována pouze lisovna menší kapacity.
Je však třeba říci, že společnosti, které mají technologii zahrnující všechny fáze zpracování olejnin, mají výrazně lepší předpoklad obstát v hospodářské soutěži těchto zpracovatelů. Vzhledem k rozsahu kapacit zbývajících tuzemských soutěžitelů dojde na trhu vlivem spojení podniků k omezení účinné hospodářské soutěže (která však i před spojením probíhala prakticky nejintenzitivněji mezi těmito spojovanými společnostmi, resp. mezi Setuzou a MILO Olomouc, a.s.).

Navýšení dominance spojeného podniku se svými účinky projeví nepříznivě na trhu MEŘO a mohou jeho prostřednictvím ovlivnit i trh bionafty. Soutěžitelé působící na trhu MEŘO, kteří nedisponují vlastní lisovací kapacitou, ztratí možnost nabídky vstupní suroviny - surového řepkového oleje - za konkurenčních podmínek od dvou dosavadních největších dodavatelů (odběratelům se omezí možnost získat zboží za rozdílných podmínek, zejména cenových od více dodavatelů). Rovněž mohou pocítit pokles nabídky surového rostlinného oleje, rozhodne-li se spojený podnik zvýšit objem jeho dalšího zpracování pro vlastní potřebu (pro zvýšení výroby rafinovaných rostlinných olejů, případně i výroby MEŘO, které vyrábí Surovárny, jejíž kapacita dosud nebyla plně využita).

K tomu úřad uvádí, že určitý prostor ke zvýšení nabídky surového oleje je u ostatních tuzemských soutěžitelů, neboť jejich lisovací kapacita nebyla plně využita a vstupní suroviny (řepkového semene) by měl být dostatek (očekává se nadprodukce); výrobci MEŘO si též u zpracovatelů mohou sjednat vylisování určitého množství surového oleje, avšak s ohledem na koncentraci značné části lisovacích kapacit ve spojeném podniku, dospěl úřad k závěru, že je třeba zajistit možnost poskytnutí služby lisování třetím subjektům i v rámci spojeného podniku (např. pro soutěžitele vyrábějící MEŘO, či pro ty, kteří mají pouze rafinační kapacitu pro výrobu rostlinného oleje – jako je tomu např. u MILO Olomouc, a.s.), aby se spojení nepromítlo negativně na těchto dalších trzích.

Současně vzal úřad v úvahu, že v době vstupu ČR do EU bude zrušeno celní zatížení dovozu uvedených výrobků a tuzemští výrobci budou vystaveni tlaku silných zahraničních soutěžitelů. Je třeba proto umožnit, aby tuzemští soutěžitelé - případně i cestou fúze - zvýšili efektivitu výroby a svou konkurenceschopnost, aby byli schopni tomuto tlaku čelit. Do té doby však bude nezbytné zachovat určitou možnost využití lisovací kapacity spojovaných společností i pro třetí subjekty.

- K nejvýraznějšímu navýšení dominance propojených společností dochází na trhu rafinovaných rostlinných olejů (cca na 70 – 73 %). Ostatní tuzemské soutěžitele nelze s ohledem na jejich podíly považovat za účinné konkurenty propojených podniků, což platilo prakticky i před spojením těchto podniků (neboť účinná hospodářská soutěž probíhala mezi Setuzou a Surovárnami). Přístupu konkurenčního zboží z dovozu brání i zde celní sazby pro rafinovaný řepkový olej ve výši 20 % až 26,8 % (viz výše); dovoz se v předchozím období (r. 1997 – I. pololetí 1999) podílel na celkovém obratu trhu daného zboží v rozmezí od 15 – 21 %. Možnost bezcelního dovozu rafinovaného sójového oleje a pouze 2 % celní sazba na slunečnicového oleje ze zemí EU se významným způsobem projevila na celkové skladbě dovezených rostlinných olejů, kde téměř 68 % dovozu tvoří sójový a cca 26 % slunečnicový olej, 6 % řepkový olej. Také na trhu rafinovaných

rostlinných olejů je koncentrace provázena významnou koncentrací rafinačních kapacit; spojený podnik disponuje téměř 64 % celkového objemu maximální rafinační kapacity v ČR.

K posouzení dopadů spojení na uvedeném výrobkovém trhu se úřad dotázal odběratelů, zejména obchodních řetězců, které odebírají přes 50 % produkce Setuzy a Surováren, zda a jak se liší průměrná nákupní cena rostlinných olejů jimi nakupovaných od tuzemských výrobců a z dovozu. Ze získaného přehledu průměrných nákupních cen rafinovaných rostlinných olejů vyplývá, že průměrné nákupní ceny různých tuzemských výrobců a ceny dovozců se pohybovaly v přibližně stejné úrovni, rozdíly činily 5 – 10 %. Tento poznatek vede úřad k závěru, že se vstupem do EU, kdy dojde ke zrušení uvedených celních sazeb (která je výrazně vyšší právě u řepkového oleje), budou zahraniční konkurenti schopni nabídnout nižší cenu svého zboží a zvýšit tak svůj podíl na trhu. Objem rafinovaného řepkového oleje dovezeného v loňském roce a I. pololetí 1999 (bez ohledu na to, že pro některé státy platí preferenční celní sazba - viz výše) je již nyní srovnatelný s objemem dodávek jednoho z menších tuzemských výrobců. Úřad dospěl k závěru, že také na tomto výrobkovém trhu fúze vytváří předpoklad pro zvýšení efektivity výroby a konkurenceschopnosti spojeného podniku, aby byl v budoucnu schopen čelit tlaku zahraničních výrobců.

Do té doby však bude třeba zachovat určitou možnost využití rafinační kapacity spojeného podniku i pro třetí subjekty (např. pro soutěžitele, kteří mají pouze lisovnu), vzhledem k omezené rafinační kapacitě, která na tuzemském trhu zůstává k dispozici mimo spojený podnik. Podstatné je, aby soutěžitelé, kteří tuto službu využívali, se dál mohli účastnit hospodářské soutěže na tomto trhu a sjednat službu rafinace nejen u konkurentů spojeného podniku, ale také u spojeného podniku samotného, tak jako tomu bylo dosud (obdobně ji mohou využít soutěžitelé, kteří by na uvedený trh hodlali vstoupit za pomoci využití této služby).

- V navýšení dominance spojeného podniku na trhu řepkových šrotů (přes 50 % celkového obratu tohoto trhu) nespatřuje úřad významné ohrožení hospodářské soutěže, neboť nabídka tuzemských producentů převyšuje potřebu domácího trhu, takže významná část šrotů byla vždy vyvážena a dovoz řepkových šrotů (který se vyskytuje jen v malé míře) je bez celních opatření.

- Spojení podniků se svými účinky projeví rovněž na trhu dodávek řepky. Na tomto trhu se spojený podnik neúčastní hospodářské soutěže, je však největším odběratelem řepky, která je vstupní surovinou pro jeho výrobu. Setuza a Surovárny nakupují pro svou výrobu cca 80 % celkového objemu řepkového semene určeného pro zpracování na tuzemském trhu. Dodavatelé – obchodní organizace, v důsledku spojení podniků ztratí možnost uplatnit své dodávky za rozdílných podmínek u dvou největších tuzemských odběratelů. Dle zjištění úřadu byly v uplynulých letech nákupní ceny řepky v ČR nižší než na světových trzích, současně však měly stoupající tendenci až do letošního roku, kdy v souvislosti se zvýšenou nabídkou (z důvodu vyšší úrody) došlo k jejich snížení. S ohledem na licenční politiku státu (uvolnění licencí na vývoz) mají dodavatelé řepky možnost se rozhodnout, zda řepku (u níž se opět očekává nadprodukce) vyvezou nebo ji dodají tuzemským zpracovatelům. Současně jsou naopak tuzemští odběratelé vzhledem k vysokému clu na dovoz řepky (72,7 % všeobecná, 62,1 % smluvní sazba) závislí právě na dodávkách tuzemských dodavatelů řepky. Pro dodavatele je z dlouhodobého hlediska podstatné, má-li možnost umístit tuzemskou produkci řepky v tuzemském zpracovatelském průmyslu. Efektivní využití výrobních kapacit obou subjektů pak

představuje možnost trvalého odbytu této tradiční tuzemské komodity. V této souvislosti úřad oslovil obchodní organizace dodávající řepku na tuzemský trh o jejich názor na spojení podniků. Některé společnosti vyjadřovaly obavu ze spojení (sjednocení nákupních cen). K tomu úřad uvádí, že převažuje-li nabídka nad poptávkou, vždy hrozí určité nebezpečí, že nákupní ceny budou ovlivňovat odběratelé ve svůj prospěch. Uvolnění vývozu řepkového semene však bude dostatečnou protiváhou těchto tendencí. Dále je třeba poukázat na vliv klimatických podmínek, které mohou převahu nabídky řepky nad poptávkou zvrátit. Jiné společnosti poukazovaly na nutnost uvolnění licencí pro vývoz a samotné spojení považovaly dokonce za přínosné vzhledem ke stabilizaci tuzemského zpracovatelského průmyslu. Na základě těchto zjištění úřad dospěl k závěru, že spojení podniků nebude mít jednoznačně negativní účinky na hospodářskou soutěž probíhající na trhu dodávek semene řepky.

Distribuční systém – přístup odběratelů k výrobkům:

Setuza i Surovárny dodávají surový řepkový olej přímo jeho dalším zpracovatelům – výrobcům MEŘO nebo výrobcům rafinovaných rostlinných olejů.

Rafinované rostlinné oleje jsou dodávány buď přímo v malospotřebitelském balení (PET láhve, sklo, ev. menší kanystry) nebo pro velkospotřebitele (pekárny, cukrárny, výrobny smažených potravin, apod.) v sudech a cisternách. Na malospotřebitelském trhu je 50 - 60 % objemu olejů distribuováno prostřednictvím obchodních řetězců, zbývající část prostřednictvím velkoobchodů. Pro velkoodběratelský trh jsou oleje dodávány převážně přes distribuční sklady, menší část jde přímo od výrobce ke konečnému odběrateli.

Surovárny nemají vlastní distribuční systém pro malospotřebitelská balení ani vybudovaný prodejní útvar pro distribuci, v minulosti byly jeho výrobky distribuovány prostřednictvím společnosti MILO HOLDING, a.s. Setuza má vybudovánu síť 6 distribučních skladů.

Oslovení odběratelé distribuující rafinované rostlinné oleje (nejen obchodní řetězce) také uvedli, že nejprodávanějším typem balení jsou PET láhve o objemu 1 l a v této souvislosti se jeví jako přínosná spolupráce Surovárny a Setuzy při plnění do tohoto typu balení (která vlastní plnění do PET lahví dosud nemá), neboť spolu s optimalizací produkce přispěje k pružnějšímu uspokojování potřeb spotřebitelů.

Úřad se také dotázal odběratelů obou spojovaných podniků, jaké očekávají dopady v důsledku spojení podniků. Část odběratelů se nevyjádřila, část neočekává žádné podstatné dopady. Pro část z nich však spojení představuje ztrátu dosud konkurenční nabídky dvou velkých dodavatelů.

Účastník řízení se dne 19.11.1999 vyjádřil do protokolu z ústního jednání k této námitce odběratelů takto:

„V současné době dochází na českém trhu ke zvyšování podílu importovaných olejů, které pocházejí z produkce silných centralizovaných nadnárodních společností. Jedinou možností tuzemských výrobců olejů je reagovat na tento trend globalizace obchodu slučováním obchodních aktivit výrobců. Konkurence na tuzemském trhu se ještě zvýší po vstupu ČR do EU. Společná obchodní politika není významná pouze z hlediska eliminace tlaku importovaných olejů, ale i z hlediska udržení rovnocenných obchodních podmínek s nadnárodními společnostmi, kontrolujícími tuzemský trh potravin prostřednictvím sítí super- a hypermarketů. Současná obchodní politika těchto společností představuje cenový diktát v relacích, které neodpovídají výrobním nákladům tuzemských producentů. Spojení obchodních aktivit Milo Surovárny a Setuzy nebude v žádném případě znamenat nastolení prostoru pro cenový diktát výrobce.“

K tomu úřad uvádí:

Na tomto výrobkovém trhu hrají obchodní řetězce (přes které je distribuováno více než 50 % objemu zboží spojeného podniku v malospotřebitelském balení) významnou roli. Obchodní řetězce mohou vzhledem ke své tržní síle vyvíjet (a také vyvíjejí) na výrobce rafinovaných rostlinných olejů tlak při sjednávání obchodních podmínek (např. prostřednictvím vyžadování vstupních poplatků za uvedení zboží do prodeje, poplatků za výhodnější umístění zboží v prodejně v rámci nabídky zboží konkurence, apod.) a při stanovování nákupní ceny olejů. Obchodní řetězce proto úřad nepovažuje za odběratele, kteří by v důsledku spojení podniků byli ohroženi. Cena zboží u obchodních řetězců pak zároveň vytváří tlak na změny cen u dalších distributorů.

Právní rozbor:

Dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona se za spojování podniků považuje i jednání, kdy jedna nebo více osob, které již kontrolují jeden podnik, získají přímou nebo nepřímou kontrolu nad celkem nebo podstatnou částí jiného podniku získáním akcií, obchodních nebo členských podílů.

Dle § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu spojení, které narušuje, nebo může narušit hospodářskou soutěž. Za narušení se považuje, jestliže spojením podniků přesáhne jejich podíl 30 % celkového obratu na celostátním nebo místním trhu daného zboží.

Společnost Agrocredit na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů uzavřené dne 19.7.1999 se společností MILO OLOMOUC, a.s, jako prodávajícím, nabyla přímou kontrolu nad Surovárnami. Dle ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) zákona tak došlo ke spojení podniků.

Současně společnost Agrocredit drží podíl ve výši 49,92 % na základním jmění společnosti Setuza a úřad ověřil (viz výše), že vykonává nad touto společností kontrolu. Spojením společností Agrocredit a Surovárny dochází tedy k propojení konkurentů v horizontální úrovni, neboť Setuza a Surovárny si na uvedených relevantních výrobkových trzích vzájemně konkurovaly. Na všech relevantních trzích spojením podniků přesáhne jejich podíl 30 % celkového obratu dosahovaného na trhu daného zboží. Jde tedy o spojení podniků, které podle § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu.

Výhody spojení:

Spojování podniků, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž podléhá povolení úřadu ve smyslu ustanovení § 8a zákona. Dle ustanovení § 8a odst. 2 zákona úřad spojení povolí, jestliže zúčastnění soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.

Z předložených výhod spojení úřad posoudil jako nejvýznamnější z hlediska přínosu pro spotřebitele následující výhody:

Účastník řízení předložil výhody týkající se ekologie a rozvojových záměrů výroby, které označil en bloc jako obchodní tajemství. Nebudou proto pro veřejnost uváděny.

Posouzení dopadů spojení ve vazbě na hospodářské výhody a stanovení omezení nezbytných na ochranu hospodářské soutěže:

Uvedené výhody spojení jsou nespornými výhodami, na nichž bude z dlouhodobého hlediska participovat i spotřebitel.

Současně však úřad vzal v úvahu, že propojením horizontálních konkurentů v rámci posuzovaného spojení podniků dojde k významnému navýšení dominance na celkovém obratu jednotlivých výrobkových trhů. Zároveň se zvýší hospodářská a finanční síla spojeného podniku. V důsledku spojení podniků dojde ke zhoršení soutěžního prostředí na relevantním trhu. Vlivem ochranářských opatření tuzemské produkce nejsou spojované podniky vystaveny účinné soutěži se zahraničními výrobci. Tato situace se však změní se vstupem ČR do EU. Úřad konstatuje, že přestože velikost podniku neznamená automaticky zvýšení jeho konkurenceschopnosti, je jejím významným předpokladem. Na základě zhodnocení všech výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že lpění úzce na tuzemském soutěžním prostředí a jeho stávající struktuře by tyto největší tuzemské soutěžitele mohlo diskriminovat v mezinárodní konkurenci, které budou v blízké budoucnosti vystaveni. Toto je hlavní důvod, proč úřad rozhodl udělit povolení ke spojení podniků i přes jeho (dočasně) nepříznivé účinky na tuzemském trhu. Narušení hospodářské soutěže by mělo být po vstupu ČR do EU vyváženo přílivem soutěžitelů (zejména zahraničních), jimž by měl být spojený podnik účinným konkurentem. Ve výše citovaném rozhodnutí EK, která posuzovala spojení velkých zpracovatelů olejnin CARGILL/VANDEMOORTELE a následné založení společného podniku v oblasti malospotřebitelského balení těmito konkurenty, EK mj. konstatuje, že na uvedených trzích malé podniky mizí nebo zakládají společné podniky s velkými. V blízké budoucnosti bude možnost vstupu nových soutěžitelů na tyto trhy omezená, pokud tito také nebudou integrovanými podniky. Postavení velkých společností, které mají pod kontrolou všechny fáze výroby rostlinného oleje, limituje počet společností schopných volně soutěžit v tomto sektoru. Současně EK uvádí, že na společném trhu soutěží ve výrobě rafinovaných rostlinných olejů čtyři hlavní společnosti, CARGIL (15 - 25% trhu), ADM (10 - 20% trhu), CEREOL (10 - 20% trhu) a UNILEVER (10 - 20% společného trhu); obdobně na trhu surového oleje působí čtyři hlavní soutěžitelé. K tomu úřad uvádí, že v hospodářské soutěži se společnostmi, které dosahují kolem 20 % celkového obratu trhu daného zboží v EU, by stávající struktura tuzemských soutěžitelů jen těžko čelila takové tržní síle. Proto považuje vytvoření spojeného podniku za výchozí předpoklad pro zvýšení jeho konkurenceschopnosti.

Do té doby však považuje úřad za nezbytné, uložit účastníkovi řízení omezení na ochranu hospodářské soutěže, aby zejména na trhu surového řepkového oleje a trhu rafinovaných rostlinných olejů nedošlo k dalšímu zhoršení soutěžního prostředí v důsledku výše popsaných dopadů spojení, neboť zbývající tuzemští výrobci nejsou dostatečně kapitálově silní, aby dlouhodobě čelili tržní síle spojeného podniku. Z uvedeného důvodu úřad stanovil pro udělení povolení ke spojení účastníkovi řízení omezení – uvedená ve výroku tohoto rozhodnutí. Důvody pro stanovení omezení jsou popsány v části dopady spojení na tuzemský trh, a jsou odůvodněny značnou koncentrací tuzemských lisovacích a současně i rafinačních kapacit ve spojeném podniku, jakož i strukturou soutěžního prostředí. Aby omezení mohlo být plněno a nezávislí soutěžitelé měli možnost těchto výrobních kapacit využít, ukládá úřad účastníkovi řízení, aby vyrozuměl všechny jemu známé odběratele, jimž byly poskytovány lisovací a rafinační služby v posledních letech, o možnosti poskytnutí těchto služeb s uvedením nabídky podmínek pro jejich poskytnutí. Podmínky by neměly vybočovat z podmínek obvyklých pro poskytování těchto služeb na tuzemském trhu, a to jak z hlediska kvality semene předaného ke zpracování (aby nedocházelo k poškozování výrobního zařízení), tak z hlediska požadavků na kvalitu surového řepkového oleje (který musí mít určité parametry zejména pokud jde o obsah fosforu). Obvyklé podmínky se rovněž vztahují i na úplatu za poskytnutí služby, neboť nelze uložená omezení uložená úřadem obcházet příp. stanovením nepřiměřených cen provedení lisování, či rafinace. Plnění pak vyžaduje, aby odběratelé uplatnili své požadavky

v určitém časovém předstihu, přičemž účastník řízení považuje za dostatečnou lhůtu v délce nejméně 6 měsíců. O této lhůtě pro uplatnění požadavku musí být odběratel vyrozuměn, aby nedocházelo k narušování výroby spojeného podniku.

Objem služby lisování a rafinace pro třetí subjekty byl stanoven jako maximální z hlediska povinnosti účastníka řízení, přičemž záleží na něm, zda poskytne službu ve větším rozsahu. Úřad přihlédl ke skutečnému využití těchto služeb třetími subjekty v roce 1998 a dospěl k závěru, že stanovený objem představuje cca 5 – 7 % výrobních kapacit spojeného podniku a nikterak nebrání potenciálnímu záměru zvýšení výroby. Úřad umožnil poskytnout služby ve výrobních kapacitách obou podniků, které účastník řízení kontroluje (Setuza, Surovárny), s ohledem na efektivitu jejich využití. Dobu 3 let pak považuje vzhledem k míře dominance za přiměřenou – a to i ve vztahu k výši maximálního objemu služby lisování a rafinace. Stanovená omezení včetně maximálního objemu poskytování služeb úřad se zástupcem účastníka řízení projednal.

V provedeném řízení úřad posoudil zjištěné skutečnosti ve všech vzájemných souvislostech, z hlediska dopadu spojení na soutěžní prostředí a zhodnotil hospodářské výhody spojení, které účastník řízení předložil. Na základě jejich analýzy dospěl k závěru, že výhody tohoto spojení je třeba posuzovat z dlouhodobého hlediska. Vybudování silného zpracovatelského komplexu umožní spojenému podniku zvýšit efektivitu výroby, a tím i konkurenceschopnost zejména s ohledem na očekávaný příliv zahraniční konkurence při vstupu ČR do Evropské unie. Spojení podniků přinese i výhody, na kterých budou participovat spotřebitelé. Zhoršení soutěžního prostředí pak bude zčásti kompenzováno omezením, kterým úřad povolení spojení podmínil.

Ve smyslu ustanovení § 12 odst. 6 zákona úřad umožnil, aby se zástupce účastníka správního řízení před vydáním rozhodnutí vyjádřil k předmětu řízení a k výsledkům šetření. Při seznámení s výsledky šetření, které se uskutečnilo dne 19.11.1999 nebyly vzneseny žádné připomínky ani návrhy na doplnění podkladů pro rozhodnutí.

Skutečnost, že se úřad spojením zabývá byla uveřejněna v Obchodním věstníku č. 38/99 ze dne 22.9.1999. Ve stanovené lhůtě 8 dnů pro podání případných připomínek úřad žádnou připomínku k uvedenému spojení podniků neobdržel.

Ze všech uvedených důvodů úřad rozhodl, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku:

Ve smyslu ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, lze proti tomuto rozhodnutí podat do 15 dnů od jeho doručení rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže - II. výkonného odboru. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Šárka Vlašínová
pověřená řízením II. výkonného odboru

Toto rozhodnutí obdrží:

Mgr. Roman Keznikl
advokát
AK Vrbka, Štětina, Keznikl
Štefánikova 19
602 00 Brno